

**WYMAGANIA EDUKACYJNE ORAZ KRYTERIA OCENIANIA
DLA PSM W OPOLU**

Przedmiot
IMPROWIZACJA FORTEPIANOWA

DRUGI ETAP EDUKACYJNY

cykl sześćioletni

Autor: mgr Małgorzata Powrósło

Opracowane w oparciu o Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach
szkolnictwa artystycznego

Dz.U. z 2023 r., poz. 1754

Opole 2023

CELE KSZTAŁCENIA

1. Przyswojenie wiedzy z zakresu improwizacji fortepianowej.
2. Wykształcenie umiejętności improwizacji na fortepianie.
3. Prezentacja publiczna.
4. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

TREŚCI NAUCZANIA I KRYTERIA WERYFIKACJI

- **Przyswojenie wiedzy z zakresu improwizacji fortepianowej.**
  - 1) Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;
Uczeń:
    - Określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy;
    - Omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo;
  - 2) Wiedza ogólnomuzyczna;
Uczeń:
    - Dysponuje wiedzą teoretyczną umożliwiającą realizowanie zadań z zakresu improwizacji fortepianowej;
    - Charakteryzuje literaturę muzyczną różnych epok ze szczególnym uwzględnieniem literatury fortepianowej;
- **Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie**
  - 1) Technika gry;
Uczeń:
    - Rozwija technikę gry na fortepianie;
    - Postępuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku;
    - Wykorzystuje w grze różne typy faktury fortepianowej;
    - Dbą o jakość dźwięku improwizacji;
  - 2) Transpozycja i gra a vista;
Uczeń:
    - Transponuje akordy, wybrane kadencje i progresje;
    - Grając a vista, antycypuje dalszy przebieg utworu;
    - Poznaje wybrane przykłady utworów literatury fortepianowej, w tym miniatury reprezentujące zróżnicowane style muzyczne i różne typy faktury fortepianowej;
  - 3) Działania twórcze;
Uczeń:
    - Przekształca utwory powstałe na gruncie muzyki klasycznej i neoklasycznej, dążąc do ich redukcji lub wzbogacenia w sferze rytmiczno – melodycznej i fakturalnej, z zachowaniem przebiegu harmonicznego i formalnego oryginału;

- Kreuje własne improwizacje konstruowane na zasadach podobieństwa, przeciwieństwa i przejścia na gruncie harmoniki funkcyjnej dur-moll oraz na gruncie harmoniki nowoczesnej;
  - Tworzy własne kompozycje w określonym stylu i różnym charakterze;
  - Improwizuje w tonacjach majorowych i minorowych do trzech znaków przykluczowych;
  - Realizuje przebiegi harmoniczne z wykorzystaniem różnych kadencji oraz dominant wtrąconych do akordów głównych i pobocznych;
  - Stosuje w improwizacji wybrane zwroty harmoniczne muzyki rozrywkowej i jazzowej;
  - Improwizuje miniatury oparte na technice modelowania interwałowego w przebiegu periodycznym i aperiodycznym;
  - Stosuje w swojej grze zasady budowy okresowej, tworząc formy AB i ABA oraz formę wariacji;
  - Komponuje wybrane tańce narodowe i popularne.
- 4) Wykorzystanie improwizacji fortepianowej do zajęć rytmiki;
 Uczeń:
- Tworzy improwizowane akompaniamenty do piosenek dziecięcych i popularnych;
  - Komponuje lub aranżuje piosenki do tekstów własnych lub obcych;
  - Improwizuje muzykę do chodzenia, biegu i podskoków w dowolnym stylu;
  - Improwizuje muzykę do tematów rytmicznych w różnym metrum oraz w różnych tempach;
  - improwizuje muzykę do wybranych zadań muzyczno – ruchowych.
- 5) Samodzielna praca;
 Uczeń:
- Przestrzega bezpieczeństwa i higieny pracy;
  - Realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela;
  - Kontroluje własną grę podczas ćwiczenia;
  - Potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań;
  - Stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych;
  - Korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu;
- 3) Współpraca;
 Uczeń:
- Realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem;

- **Prezentacja publiczna**

- 1) Praktyka estradowa;

Uczeń:

- Koncentruje się podczas występu;
- Opanowuje treść;
- Ocenia warunki akustyczne sali i dostosowuje do nich sposób wykonywania
- Stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji;
- Wykonuje przygotowane improwizacje i kompozycje z pamięci;
- Wykazuje umiejętności antycypacji dalszego przebiegu improwizowanej gry.

- 2) Prezentacja w mediach cyfrowych;

Uczeń:

- Korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;
- Obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiającą rejestrację swojej gry;
- Potrafi publikować swoje prezentacje artystyczne z zachowaniem własności intelektualnej.

- **Funkcjonowanie w środowisku artystycznym**

- 1) Rozwój artystyczny i zawodowy;

Uczeń:

- Analizuje własne kompetencje;
- Identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia;
- Wyznacza sobie cele rozwojowe i sposoby ich realizacji
- Aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;
- Wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych;
- Dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;
- Aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym;

- 2) Etyka zawodowa;

Uczeń:

- Przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku;
- Przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje.

Klasa I
Semestr I

Umiejętność budowania skali dwu, trzydziętkowej i dwunastostopniowej. Umiejętność tworzenia bardzo prostych melodii w skali dur – moll w tonacjach do 1 znaku przykluczowego.

Umiejętność improwizowania melodii atonalnej i tworzenia prostych melodii tonalnych z akompaniamentem swobodnym i tonalnym.

Umiejętność grania atonalnego i tonalnego w obrębie triady harmoniczej w ustalonym tempie i z zastosowaniem kontrastów agogicznych. Umiejętność improwizacji z zastosowaniem dynamiki stałej, stopniowanej i kontrastowej z wykorzystaniem różnych rejestrów fortepianu przy pomocy artykulacji legato, portato i staccato.

Umiejętność tworzenia krótkich form współczesnych w oparciu o zasadę modelowania interwałowego i próby tworzenia miniatur w stylu klasycznym do 1 znaku przykluczowego.

Umiejętność improwizowania melodyczno – harmonicznego ciągów rytmicznych ametrycznie i metrycznie z uwzględnieniem akcentu metrycznego.

Umiejętność opracowywania i improwizowania bardzo prostych piosenek i melodii ludowych w tonacjach do 1 znaku przykluczowego.

Improwizowanie na zadany temat rytmiczny z użyciem poznanych środków.

Umiejętność gry miniatury ilustracyjnej.

Klasa I
Semestr II

Umiejętność budowania skali dwu, trzydziętkowej i dwunastostopniowej. Umiejętność tworzenia bardzo prostych melodii w skali dur – moll w tonacjach do 1 znaku przykluczowego.

Umiejętność improwizowania melodii atonalnej i tworzenia prostych melodii tonalnych z akompaniamentem swobodnym i tonalnym.

Umiejętność grania atonalnego i tonalnego w obrębie triady harmoniczej w ustalonym tempie i z zastosowaniem kontrastów agogicznych. Umiejętność improwizacji z zastosowaniem dynamiki stałej, stopniowanej i kontrastowej z wykorzystaniem różnych rejestrów fortepianu przy pomocy artykulacji legato, portato i staccato.

Umiejętność tworzenia krótkich form współczesnych w oparciu o zasadę modelowania interwałowego i próby tworzenia miniatur w stylu klasycznym do 1 znaku przykluczowego.

Umiejętność improwizowania melodyczno – harmonicznego ciągów rytmicznych ametrycznie i metrycznie z uwzględnieniem akcentu metrycznego.

Umiejętność opracowywania i improwizowania bardzo prostych piosenek i melodii ludowych w tonacjach do 1 znaku przykluczowego.

Improwizowanie na zadany temat rytmiczny z użyciem poznanych środków.

Umiejętność gry miniatury ilustracyjnej

Udział w audycji improwizacji fortepianowej w zakresie dowolnej formy prezentacji scenicznej.

Klasa II

Semestr I

Umiejętność budowania i sprawnego, swobodnego improwizowania w oparciu o skalę dwu, trzy i czterodźwiękową oraz skalę dwunastostopniową. Tworzenie melodii w różnych tonacjach do 1 znaku przykluczowego.

Umiejętność logicznego formowania melodii w oparciu o motyw, frazę i zdanie z użyciem dźwięków gamowłasciwych, pasaży i chromatyki. Umiejętność transpozycji zapisanej melodii. Kształtowanie melodii z akompaniamentem swobodnym i tonalnym.

Udoskonalenie osiągnięć zdobytych w klasie pierwszej, dotyczących sposobów kształtowania dzieła muzycznego oraz umiejętność gry kadencji wielkiej doskonałej, progresji niemodulującej i stworzenia konstrukcji harmoniczej. Umiejętność stopniowego przyspieszania i zwalniania na bazie jednorodnych wartości rytmicznych. Umiejętność gry z korelacją elementów dzieła. Operowanie zróżnicowaną artykulacją we wszystkich rodzajach zadań.

Umiejętność improwizacji w stylu klasycznym ze zróżnicowaną melodyką w tonacjach do 1 znaku przykluczowego.

Umiejętność improwizowania współczesnego opartego na modelowaniu interwałami sekundy i tercji oraz używanie w grze dysonansu jako podstawy brzmieniowej.

Umiejętność improwizacji określonej ramami wartości, grup rytmicznych ametrycznych i fraz polimetrycznych. Umiejętność gry wartości długich z uzupełnieniem ćwierćnutowym.

Umiejętność realizacji melodii piosenki lub tańca z odpowiednim akompaniamentem w tonacjach do 1 znaku przykluczowego.

Umiejętność gry na zadany temat rytmiczny oraz improwizacji na zadany temat – program (miniatury ilustracyjne). Umiejętność improwizacji form AB, ABA.

Klasa II

Semestr II

Umiejętność budowania i sprawnego, swobodnego improwizowania w oparciu o skalę dwu, trzy i czterodźwiękową oraz skalę dwunastostopniową. Tworzenie melodii w różnych tonacjach do 1 znaku przykluczowego.

Umiejętność logicznego formowania melodii w oparciu o motyw, frazę i zdanie z użyciem dźwięków gamowłaściwych, pasaży i chromatyki. Umiejętność transpozycji zapisanej melodii. Kształtowanie melodii z akompaniamentem swobodnym i tonalnym.

Udoskonalenie osiągnięć zdobytych w klasie pierwszej, dotyczących sposobów kształtowania dzieła muzycznego oraz umiejętność gry kadencji wielkiej doskonałej, progresji niemodulującej i stworzenia konstrukcji harmonicznego. Umiejętność stopniowego przyspieszania i zwalniania na bazie jednorodnych wartości rytmicznych. Umiejętność gry z korelacją elementów dzieła. Operowanie zróżnicowaną artykulacją we wszystkich rodzajach zadań.

Umiejętność improwizacji w stylu klasycznym ze zróżnicowaną melodyką w tonacjach do 1 znaku przykluczowego.

Umiejętność improwizowania współczesnego opartego na modelowaniu interwałami sekundy i tercji oraz używanie w grze dysonansu jako podstawy brzmieniowej.

Umiejętność improwizacji określonej ramami wartości, grup rytmicznych ametrycznych i fraz polimetrycznych. Umiejętność gry wartości długich z uzupełnieniem ćwierćnutowym.

Umiejętność realizacji melodii piosenki lub tańca z odpowiednim akompaniamentem w tonacjach do 3 znaków przykluczowych.

Umiejętność gry na zadany temat rytmiczny oraz improwizacji na zadany temat – program (miniatury ilustracyjne). Umiejętność improwizacji for AB, ABA.

Udział w audycji improwizacji fortepianowej w zakresiedowlnej formy prezentacji scenicznej.

Klasa III

Semestr I

Udoskonalenie umiejętności dotyczących materiału dźwiękowego i skal z klasy drugiej i ponadto:

- umiejętność korzystania w grze z każdej skali;

- wykształcenie umiejętności gry akordów oraz ciągów kwartowych i kwintkwartowych.

Udoskonalenie umiejętności z klasy drugiej, dotyczących sposobów kształtowania melodii z dołączeniem do gry improwizowanej różnorodnych form figuracji melodii.

Udoskonalenie umiejętności z klasy drugiej, dotyczących sposobów kształtowania elementów dzieła muzycznego oraz granie kadencji małej doskonałej, progresji modulującej. Umiejętność gry w ściśle określonych ramach np. dynamicznych i agogicznych. Umiejętność gry gamy majorowej z podkładem harmonicznym.

Udoskonalenie umiejętności z klasy drugiej, dotyczących sposobów improwizowania w różnych stylach oraz zdobycie umiejętności posługiwania się chromatyką w zakresie melodii i harmonii wraz z figuracją akordową i dźwiękami obcymi (w stylu romantycznym). Umiejętność modelowania interwałami 2m, 2w, 3m, 3w, 4cz i 5cz i posługiwania się bitonalnością.

Udoskonalenie umiejętności z klasy drugiej, dotyczących improwizowania do przebiegów rytmicznych. Umiejętność improwizowania formy technicznej na różnych wartościach rytmicznych i pauzach. Umiejętność gry w określonym takcie, także polimetrycznie. Umiejętność gry z zastosowaniem uzupełnienia ósemkowego.

Sprawne i szybkie układanie akompaniamentu do piosenek i tańców w tonacjach do 2 znaków przykluczowych.

Wymagania edukacyjne jak w klasie II, dotyczące improwizacji na zadany temat rytmiczny oraz zdobycie umiejętności improwizacji form i ich zapisu (kompozycja) oraz umiejętności tworzenia formy wariacji.

Klasa III

Semestr II

Udoskonalenie umiejętności dotyczących materiału dźwiękowego i skal z klasy drugiej i ponadto:

- umiejętność korzystania w grze z każdej skali;
- wykształcenie umiejętności gry akordów oraz ciągów kwartowych i kwintkwartowych.

Udoskonalenie umiejętności z klasy drugiej, dotyczących sposobów kształtowania melodii z dołączeniem do gry improwizowanej różnorodnych form figuracji melodii.

Udoskonalenie umiejętności z klasy drugiej, dotyczących sposobów kształtowania elementów dzieła muzycznego oraz granie kadencji małej doskonałej, progresji modulującej. Umiejętność gry w ściśle określonych ramach np. dynamicznych i agogicznych. Umiejętność gry gamy majorowej z podkładem harmonicznym.

Udoskonalenie umiejętności z klasy drugiej, dotyczących sposobów improwizowania w różnych stylach oraz zdobycie umiejętności posługiwania się chromatyką w zakresie melodii i harmonii wraz z figuracją akordową i dźwiękami obcymi (w stylu romantycznym). Umiejętność modelowania interwałami 2m, 2w, 3m, 3w, 4cz i 5cz i posługiwania się bitonalnością.

Udoskonalenie umiejętności z klasy drugiej, dotyczących improwizowania do przebiegów rytmicznych. Umiejętność improwizowania formy technicznej na różnych wartościach rytmicznych i pauzach. Umiejętność gry w określonym takcie, także polimetrycznie. Umiejętność gry z zastosowaniem uzupełnienia ósemkowego.

Sprawne i szybkie układanie akompaniamentu do piosenek i tańców w tonacjach do 2 znaków przykluczowych.

Wymagania edukacyjne jak w klasie II, dotyczące improwizacji na zadany temat rytmiczny oraz zdobycie umiejętności improwizacji form i ich zapisu (kompozycja) oraz umiejętności tworzenia formy wariacji.

Udział w audycji improwizacji fortepianowej w zakresie dowolnej formy prezentacji scenicznej.

Klasa IV **Semestr I**

Udoskonalenie umiejętności dotyczących materiału dźwiękowego i skal z klas niższych z rozszerzaniem przebiegów harmonicznym (tonalność rozszerzona, w zależności od możliwości ucznia).

Udoskonalenie umiejętności dotyczących kształtowania melodii z klas niższych. Sprawne formowanie melodii z wykorzystaniem melodyki figuracyjnej i kantylenowej w tworzeniu okresów muzycznych.

Umiejętność gry kadencji małej doskonałej ze zmianą układu, pozycji i przewrotu. Umiejętność gry wszystkich kadencji ze zmianami. Umiejętność tworzenia progresji harmonicznym modulujących i niemodulujących. Umiejętność harmonizacji gamy minorowej. Umiejętność improwizacji ze zmianami w obrębie poszczególnych elementów dzieła muzycznego.

Umiejętność tworzenia formy tanecznej (menuet, gawot) – gry i improwizacji zapisanej. Udoskonalenie improwizacji w stylu klasycznym i romantycznym. Umiejętność gry pierwszych zestawień akordów ze stylu impresjonistycznego.

Udoskonalenie umiejętności z klasy czwartej, dotyczących improwizowania do przebiegów rytmicznych oraz zdobycie umiejętności posługiwania się polimetrią sukcesywną i symultatywną. Improwizowanie z zastosowaniem uzupełnienia szesnastkowego do motywów rytmicznych i tematów rytmicznych oraz próby improwizacji w diminucji i augmentacji. Zdobycie umiejętności gry z ostinatem

melodyczno – rytmicznym. Umiejętność podkładu muzycznego (improwizowanego) do ćwiczeń oddechowych.

Sprawne układanie akompaniamentu w tonacjach do 2 znaków przykluczowych z użyciem wielu funkcji.

Udoskonalenie wiedzy z realizacji ćwiczeń metroritmicznych z klasy niższej. Umiejętność improwizowania do podanego rytmu z użyciem wielu funkcji. Umiejętność tworzenia formy formy tanecznej. Przedstawienie kilku skomponowanych form muzycznych.

Klasa IV **Semestr II**

Udoskonalenie umiejętności dotyczących materiału dźwiękowego i skal z klas niższych z rozszerzaniem przebiegów harmonicznym (tonalność rozszerzona, w zależności od możliwości ucznia).

Udoskonalenie umiejętności dotyczących kształtowania melodii z klas niższych. Sprawne formowanie melodii z wykorzystaniem melodyki figuracyjnej i kantylenowej w tworzeniu okresów muzycznych.

Umiejętność gry kadencji małej doskonałej ze zmianą układu, pozycji i przewrotu. Umiejętność gry wszystkich kadencji ze zmianami. Umiejętność tworzenia progresji harmonicznym modulujących i niemodulujących. Umiejętność harmonizacji gamy minorowej. Umiejętność improwizacji ze zmianami w obrębie poszczególnych elementów dzieła muzycznego.

Umiejętność tworzenia formy tanecznej – gry i improwizacji zapisanej. Udoskonalenie improwizacji w stylu klasycznym i romantycznym. Umiejętność gry pierwszych zestawień akordów ze stylu impresjonistycznego.

Udoskonalenie umiejętności z klasy czwartej, dotyczących improwizowania do przebiegów rytmicznych oraz zdobycie umiejętności posługiwania się polimetrią sukcesywną i symultatywną. Improwizowanie z zastosowaniem uzupełnienia szesnastkowego do motywów rytmicznych i tematów rytmicznych oraz próby improwizacji w diminucji i augmentacji. Zdobycie umiejętności gry z ostinatem melodyczno – rytmicznym. Umiejętność podkładu muzycznego (improwizowanego) do ćwiczeń oddechowych.

Sprawne układanie akompaniamentu w tonacjach do 2 znaków przykluczowych z użyciem wielu funkcji.

Udoskonalenie wiedzy z realizacji ćwiczeń metroritmicznych z klasy niższej. Umiejętność improwizowania do podanego rytmu z użyciem wielu funkcji. Umiejętność tworzenia formy tanecznej. Przedstawienie kilku skomponowanych form muzycznych.

Udział w audycji improwizacji fortepianowej Wydziału Rytmiki w zakresie dowolnej formy prezentacji scenicznej.

Klasa V **Semestr I**

Udoskonalenie umiejętności dotyczących materiału dźwiękowego i skal z klasy czwartej oraz umiejętność użycia różnorodnych funkcji w improwizacji dur – moll.

Udoskonalenie umiejętności dotyczącej operowaniem elementami dzieła muzycznego z klasy programowo niższej. Umiejętność gry modulacji diatonicznej w zadaniach improwizowanych.

Udoskonalenie umiejętności improwizacji w stylu klasycznym, romantycznym (w tonacjach do 3 znaków przykluczowych) i impresjonistycznym (wraz ze swobodnym przemieszczaniem wybranego współbrzmienia na różne wysokości). Sprawne modelowanie wszystkimi interwałami i dysonansami akordowymi w systemie dźwięków stylu współczesnego wzorowanego na wybranych utworach kompozytorów współczesnych.

Udoskonalenie umiejętności dotyczących improwizowania przebiegów rytmicznych z klasy czwartej oraz zdobycie umiejętności gry uzupełnienia swobodnego i mieszanego, polirytmii dwugłosowej w schematach zawierających synkopy i wszystkie wartości poznane na zajęciach rytmiki. Umiejętność gry taktów ósemkowych i wszelkich ćwiczeń inhibicyjno – incytacyjnych. Umiejętność wspomagania improwizacją fortepianową improwizacji ruchowej.

Harmonizowanie melodii piosenek i tańców z użyciem wielu funkcji i różnorodnych rodzajów akompaniamentu w tonacjach do 3 znaków przykluczowych.

Umiejętności improwizacji wszystkich rodzajów ćwiczeń z użyciem wielu funkcji (od zadań rytmicznych po zadania ilustracyjno – programowe). Przedstawienie kilku skomponowanych form muzycznych.

Klasa V **Semestr II**

Udoskonalenie umiejętności dotyczących materiału dźwiękowego i skal z klasy czwartej oraz umiejętność użycia różnorodnych funkcji w improwizacji dur – moll.

Udoskonalenie umiejętności dotyczącej operowaniem elementami dzieła muzycznego z klasy programowo niższej oraz zdobycie większej sprawności gry w zakresie improwizacji. Umiejętność gry modulacji diatonicznej w zadaniach improwizowanych.

Udoskonalenie umiejętności improwizacji w stylu klasycznym, romantycznym (w tonacjach do 3 znaków przykluczowych) i impresjonistycznym (wraz ze swobodnym przemieszczaniem wybranego współbrzmienia na różne wysokości). Umiejętność tworzenia form. Sprawne modelowanie wszystkimi interwałami i dysonansami

akordowymi w systemie dźwięków stylu współczesnego wzorowanego na wybranych utworach kompozytorów współczesnych.

Udoskonalenie umiejętności dotyczących improwizowania przebiegów rytmicznych z klasy czwartej oraz zdobycie umiejętności gry uzupełnienia swobodnego i mieszanego, polirytmii dwugłosowej w schematach zawierających synkopy i wszystkie wartości poznane na zajęciach rytmiki. Umiejętność gry taktów ósemkowych i wszelkich ćwiczeń inhibicyjno – incytacyjnych. Umiejętność wspomagania improwizacją fortepianową improwizacji ruchowej.

Harmonizowanie melodii piosenek i tańców z użyciem wielu funkcji i różnorodnych rodzajów akompaniamentu w tonacjach do 3 znaków przykluczowych.

Umiejętności improwizacji wszystkich rodzajów ćwiczeń z użyciem wielu funkcji (od zadań rytmicznych po zadania ilustracyjno – programowe). Przedstawienie kilku skomponowanych form muzycznych.

Udział w audycji improwizacji fortepianowej w zakresie dowolnej formy prezentacji scenicznej.

Klasa VI

Semestr I

Umiejętność budowania skal od prostych dwudźwięków do skali dwunastostopniowej. Umiejętność tworzenia w tych skalach prostych melodii, progresji i prostych przebiegów wertykalnych.

Umiejętność improwizowania motywów dwu- i trzyczęściowych oraz melodii o strukturze okresowej (motyw, fraza, zdanie, okres). Umiejętność improwizowania symetrycznych i niesymetrycznych fraz i zdań muzycznych. Umiejętność improwizowania od różnych dźwięków krótkich motywów. Umiejętność grania progresji melodycznych.

Umiejętność grania wszystkich rodzajów kadencji w układzie skupionym i rozległym. Umiejętność harmonizowania gam majorowych, minorowych i chromatycznych. Umiejętność grania konstrukcji harmonicznym oraz modulacji diatonicznych i chromatycznych. Umiejętność posługiwania się innymi rodzajami wielogłosowości. Umiejętność improwizowania z nagłymi zmianami tempa i dynamiki oraz stopniowego przyspieszania, zwalniania, ściszenia czy wzmacniania. Umiejętność improwizowania z możliwością zmiany rejestru fortepianu, zmiany rodzaju artykulacji czy faktury. Umiejętność improwizowania miniatur o tematyce ilustracyjnej w różnej formie, w różnym nastroju i w różnych gatunkach. Umiejętność improwizowania form tanecznych, tworzenie akompaniamentów do piosenek i struktur polifonicznych.

Umiejętność tworzenia krótkich form klasycznych, romantycznych i współczesnych wzorowanych na twórczości czołowych kompozytorów danej epoki.

Umiejętność improwizowania melodyczno – harmonicznego różnych ciągów rytmicznych: jednorodnych, ze zmianami wartości, z grupami regularnymi i nieregularnymi. Umiejętność improwizowania do różnego rodzaju przemieszczania się w przestrzeni (marsz, bieg, podskoki). Umiejętność improwizowania do ćwiczeń oddechowych. Umiejętność wspomagania improwizacją fortepianową improwizacji ruchowej.

Umiejętność opracowywania i improwizowania piosenek i melodii ludowych.

Improwizowanie na zadany temat rytmiczny z użyciem wszystkich poznanych środków. Przedstawienie kilku skomponowanych form muzycznych. Improwizowanie na zadany wcześniej i samodzielnie przemyślany temat ilustracyjny. Improwizowanie podczas prowadzenia lekcji.

Klasa VI

Semestr II

Umiejętność budowania skal od prostych dwudźwięków do skali dwunastostopniowej. Umiejętność tworzenia w tych skalach prostych melodii, progresji i prostych przebiegów wertykalnych.

Umiejętność improwizowania motywów dwu- i trzyczęściowych oraz melodii o strukturze okresowej (motyw, fraza, zdanie, okres). Umiejętność improwizowania symetrycznych i niesymetrycznych fraz i zdań muzycznych. Umiejętność improwizowania od różnych dźwięków krótkich motywów. Umiejętność grania progresji melodycznych.

Umiejętność grania wszystkich rodzajów kadencji w układzie skupionym i rozległym. Umiejętność harmonizowania gam majorowych, minorowych i chromatycznych. Umiejętność grania konstrukcji harmonicznym oraz modulacji diatonicznych i chromatycznych. Umiejętność posługiwania się innymi rodzajami wielogłosowości. Umiejętność improwizowania z nagłymi zmianami tempa i dynamiki oraz stopniowego przyspieszania, zwalniania, ściszenia czy wzmacniania. Umiejętność improwizowania z możliwością zmiany rejestru fortepianu, zmiany rodzaju artykulacji czy faktury. Umiejętność improwizowania miniatur o tematyce ilustracyjnej w różnej formie, w różnym nastroju i w różnych gatunkach. Umiejętność improwizowania form tanecznych, tworzenie akompaniamentów do piosenek i struktur polifonicznych.

Umiejętność tworzenia krótkich form klasycznych, romantycznych i współczesnych wzorowanych na twórczości czołowych kompozytorów danej epoki.

Umiejętność improwizowania melodyczno – harmonicznego różnych ciągów rytmicznych: jednorodnych, ze zmianami wartości, z grupami regularnymi i nieregularnymi. Umiejętność improwizowania do różnego rodzaju przemieszczania się w przestrzeni (marsz, bieg, podskoki). Umiejętność improwizowania do ćwiczeń oddechowych. Umiejętność wspomagania improwizacją fortepianową improwizacji ruchowej.

Umiejętność opracowywania i improwizowania piosenek i melodii ludowych.

Improwizowanie na zadany temat rytmiczny z użyciem wszystkich poznanych środków. Przedstawienie kilku skomponowanych form muzycznych. Improwizowanie na zadany wcześniej i samodzielnie przemyślany temat ilustracyjny. Improwizowanie podczas prowadzenia lekcji.

Udział w audycji improwizacji fortepianowej w zakresie dowolnej formy prezentacji scenicznej.

Kryteria oceniania – wymagania na poszczególne oceny z przedmiotu – improwizacja fortepianowa

Podstawowe kryteria oceny śródrocznej i rocznej:

- stopień spełnienia wymagań programowych dla danego roku nauki
- postępy w zdobywaniu umiejętności
- opanowanie zadań w zakresie improwizacji fortepianowej
- pilność i systematyczność pracy ucznia

Stopień niedostateczny

(do 10 punktów)

Uczeń nie spełnia wymagań edukacyjnych, co uniemożliwia mu kontynuację kształcenia:

- nie zrealizował wymagań edukacyjnych
- wykazuje brak zdolności manualnych
- brak umiejętności koncentracji
- bardzo słaba pamięć muzyczna

Stopień dopuszczający

(11-12 punktów)

Spełnienie wymagań edukacyjnych jest minimalne, brak wrodzonych predyspozycji do improwizacji fortepianowej utrudnia, a w przyszłości może uniemożliwić mu dalsze kształcenie.

Ujawnia się to poprzez:

- brak uporządkowania rytmicznego

- trudności z dłuższą koncentracją
- trudności opanowaniem improwizacji fortepianowej
- trudności z utrzymaniem jednolitego tempa
- duże luki pamięciowe podczas prezentacji przygotowanej - zaplanowanej formy improwizacji fortepianowej

Stopień dostateczny

(13-15 punktów)

Uczeń spełnił jedynie podstawowe wymagania edukacyjne dla danej klasy ale ma wyraźne braki, które utrudniają mu swobodne wykonanie zadań danej klasy i mogą w przyszłości uniemożliwić dalsze kształcenie. Słaba technika gry nie wynika z braku predyspozycji wrodzonych, ale z powodu małej ilości czasu poświęconego na ćwiczenie w domu. Uczeń improwizuje niedbale, w nieuporządkowanym rytmie, bez zaangażowania emocjonalnego, często myli się, ale potrafi znaleźć się w improwizacji podczas audycji lub koncertu.

Stopień dobry

(16-20 punktów)

Spełnienie wymagań edukacyjnych nie jest pełne. Gra improwizacyjna jest uporządkowana, ale zawiera drobne usterki rytmiczne, muzyczne lub pamięciowe. Nie wynikają one z braku predyspozycji wrodzonych, a po zwiększeniu ilości czasu poświęconego na ćwiczenie w domu, nie spowodują problemów w dalszym kształceniu. Uczeń nie ma trudności z opanowaniem zaplanowanych form improwizacji. Potrafi skoncentrować się podczas występów publicznych. Jego gra improwizacyjna jest poprawna technicznie, ale mało ciekawa od strony muzycznej.

Stopień bardzo dobry

(21-24 punktów)

Uczeń całkowicie spełnia wymagania programowe. Zrealizował program w szerszym zakresie niż przewidziany dla danej klasy. Posiada swobodę techniczną i umiejętność

dłuższej koncentracji. Łatwo przyswaja utwory na pamięć i nie ma problemu z prawidłowym wykonaniem ich publicznie. Jego gra jest uporządkowana i swobodna technicznie, oraz ciekawa od strony muzycznej. Uczeń swobodnie posługuje się na klawiaturze stosując bogaty zakres gry improwizowanej. Potrafi prawidłowo budować frazę muzyczną i formę utworu. Ma dobrą odporność psychiczną. Reprezentuje szkołę na koncertach środowiskowych lub na audycjach dla uczniów klas młodszych.

Stopień celujący

(25 punktów)

Osiągnięcia ucznia wyraźnie wykraczają poza wymagania edukacyjne danej klasy. Uczeń swobodnie improwizuje w zakresie zadań danej klasy jak i z klasy wyższej niż ta, do której uczęszcza. Jego gra jest swobodna pod względem technicznym, posiada walory wirtuozowskie, a jej wartość artystyczna jest szczególnie wysoka i rzadko osiągnięta w szkole. Uczeń prezentuje interesującą osobowość oraz dużą wrażliwość na barwę dźwięku. Ma dobrą odporność psychiczną. Reprezentuje szkołę na koncertach środowiskowych.

Egzamin Dyplomowy

I cz.

Prezentacja realizacji zagadnień muzycznych zgodnych z założeniami metody Emila Jaques-Dalcroze'a podczas zajęć rytmiki.

II cz.

Wykonaniu interpretacji ruchowej utworu muzycznego.

III cz.

Przeprowadzenie zajęć rytmiki, ze szczególnym uwzględnieniem improwizacji fortepianowej.

